
Zwolle, januari 2025

Broeders en zusters,

Begin maart 2024 hebben de wijkkerkenraden hun plannen voor de toekomst ingeleverd bij de Algemene Kerkenraad (AK). U bent daarover geïnformeerd. Over de ingediende plannen is met de vertegenwoordigers van de wijkkerkenraden overleg geweest. Standpunten zijn verduidelijkt en vragen zijn beantwoord. In de afgelopen maanden heeft de AK de financiële prognoses uit de meerjarenraming bekeken en in relatie gebracht met de ingediende plannen. Dit heeft geleid tot concrete informatie over de financiële toekomst van de Protestantse Gemeente Zwolle (PGZ) en zijn er ideeën ontstaan over een verdere aanpak. Op 15 januari jl. zijn alle wijkkerkenraden hierover geïnformeerd. Tijdens die bijeenkomst is aangedrongen op het delen van deze informatie met de gemeenteleden. Dat doen wij via dit informatiebulletin. We geven u inzicht in de huidige financiële stand van zaken, welk effect dit heeft naar de toekomst en wat de AK verwacht van de wijkkerkenraden in clusterverband.

Project Heilige huisjes

De PGZ is eind 2017 gestart met het project 'Heilige Huisjes, ruimte voor het hart van de kerk'(HH). Op 25 maart 2019 heeft de AK daarover besluiten genomen. Kosten zijn verminderd door o.a. ontslag van beheerders en kosters en verdere automatisering op het kerkelijk bureau. Deze besluiten zijn ingrijpend en pijnlijk geweest.

Daarnaast zijn er drie clusters gevormd van ieder twee wijkgemeenten, die een grotere financiële verantwoordelijkheid hebben gekregen. Er is afgesproken dat een wijkgemeente van de jaarlijks binnenkomende gelden minimaal 50% aan structureel pastoraat (predikanten en kerkelijk werkers) besteedt. Daarnaast moet het cluster een sluitende begroting hebben.

Lukt het de wijkkerkenraden binnen een cluster niet om aan de financiële voorwaarden te voldoen, dan wordt er gekeken welk kerkgebouw er binnen het cluster afgestoten kan worden. Er zal dan binnen het cluster gebruik gemaakt moeten worden van één kerkgebouw.

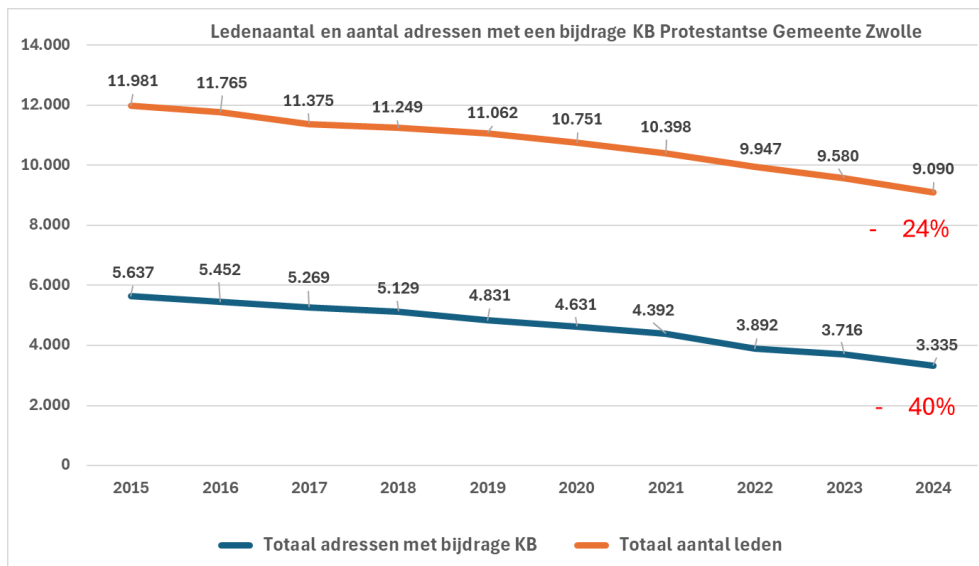
Basis voor het tijdig nemen van maatregelen is de meerjarenraming van de PGZ. Hier geldt de uitkomst van de laatste jaarrekening. Bij de verdere doorrekening wordt gebruik gemaakt van kengetallen. Zo kunnen de ontwikkelingen voor de komende jaren in beeld gebracht worden.

Dit alles heeft ons tijdelijk meer financiële armslag gegeven en gaf uitstel tot het nemen van ingrijpende maatregelen, zoals het sluiten van gebouwen.

Ontwikkelingen binnen de Protestantse Gemeente Zwolle

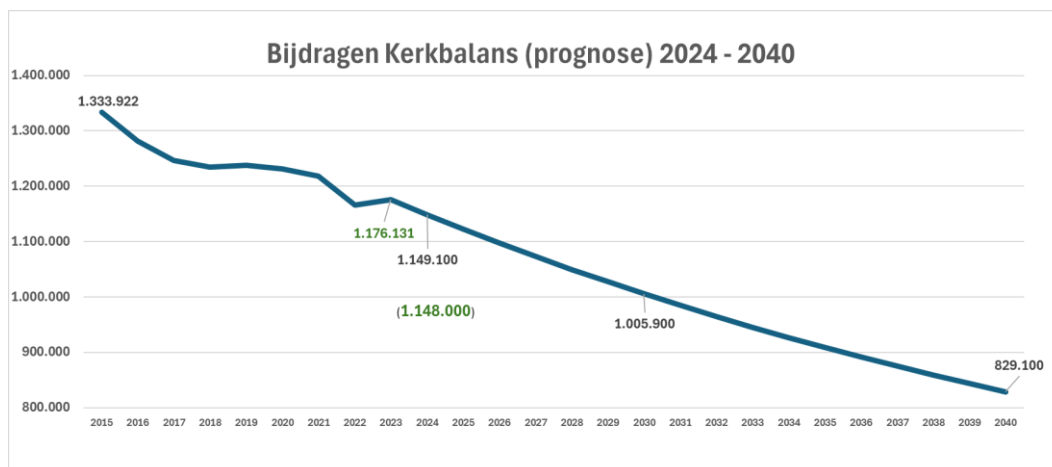
Al jarenlang daalt het aantal leden van kerken, neemt het kerkbezoek af en dalen de inkomsten. Kerkgenootschappen zijn vaak sterk vergrijsd en er is meestal geen aangroei van jongere leden. Ook binnen de wijkgemeenten van de PGZ is dit het geval.

In de afgelopen tien jaar is het aantal betalende leden van de Protestantse Gemeente Zwolle (PGZ) met 2200 gedaald. Gemiddeld is dit 220 leden per jaar en er is geen reden om te denken dat deze daling niet door zal zetten..

Het aantal doop- en belijdende leden is in de periode 2015 – 2024 gedaald met bijna 3.000, dit is 24%. Het aantal adressen met een financiële bijdrage Kerkbalans is in dezelfde periode gedaald met 2.300, dit is ruim 40% daling in 9 jaar.

Door de daling van het aantal (betalende) leden, dalen ook de inkomsten uit de actie Kerkbalans.

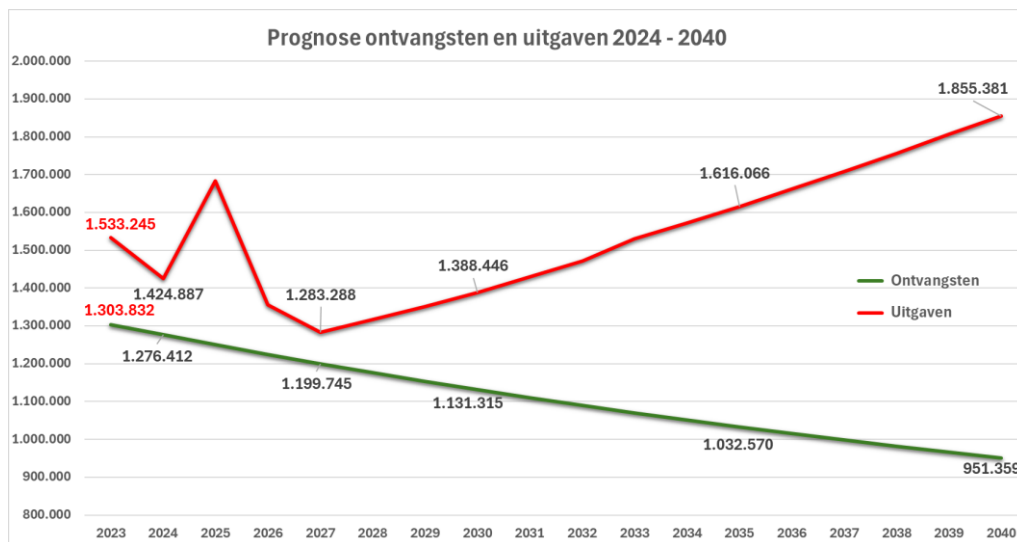
Als we naar financiële bijdragen en de leeftijdsopbouw van de PGZ kijken, zien we dat van de totale opbrengst Kerkbalans 2024, 26% wordt opgebracht door 70-80 jarigen en 26% door 80-plussers (= totaal 52% door gemeenteleden boven de 70).

Tegelijkertijd stijgen onze kosten, mede als gevolg van de inflatie. Ook zien wij het aantal ambtsdragers en vrijwilligers dalen. Mensen willen zich niet meer langdurig binden aan bepaalde werkzaamheden.

Huidige situatie

De meerjarenraming van de PGZ laat zien dat alle wijkgemeenten 50% van de gelden structureel besteden aan pastoraat. Aan de opdracht van een sluitende begroting wordt niet voldaan.

Onderstaande grafiek laat het oplopende tekort zien voor de komende jaren.

Toelichting: door de daling van de inkomsten en de stijging van de kosten, zien we de jaarlijkse tekorten in 2030 oplopen tot ruim 250.000 euro en dit zal bij ongewijzigd beleid over 10 jaar gemeten vanaf nu zijn opgelopen tot ongeveer 600.000 per jaar.

De toekomst van de wijkgemeentes

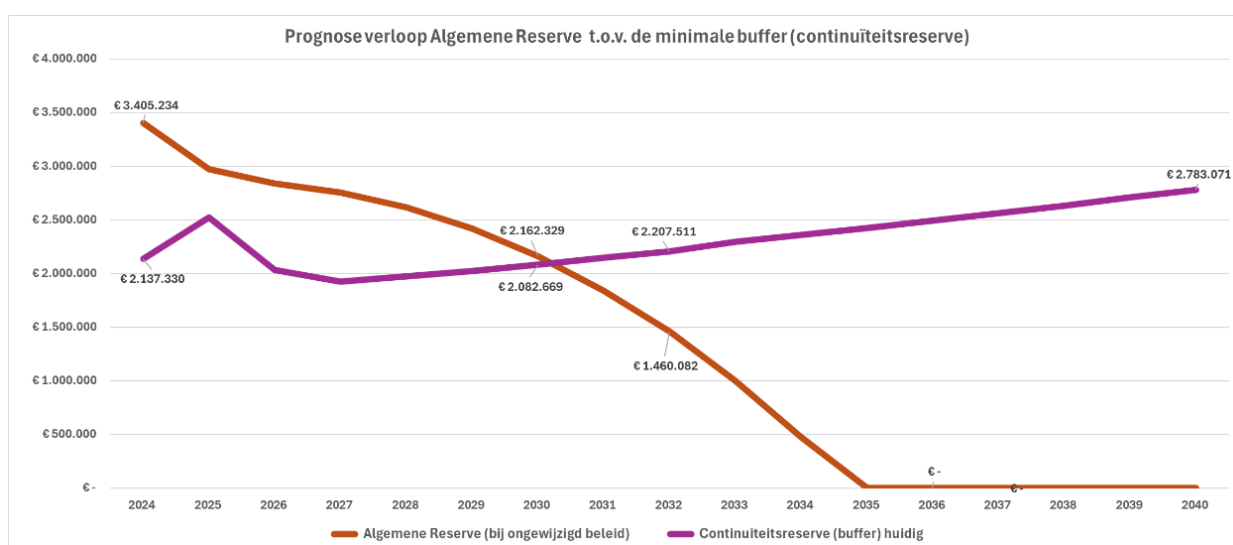
De missie van de PGZ is het – via de wijkgemeenten – verkondigen van het Woord van God en het vervullen van de opdracht die Hij ons daarin geeft: dit tot eer van God, tot opbouw en uitbreiding van zijn Koninkrijk in deze wereld en tot heil van de mens als zijn beeldrager. Vanuit ons missionaire karakter richten wij ons op onze leden en op de rand- en buitenkerkelijken. De missie van de PGZ en de roeping van haar leden krijgt vorm in Woord (in het bijzonder in verkondiging en viering) en Daad (pastoraat en diaconaat).

Belangrijk is dat we Gods woord uit willen blijven dragen en Protestantse Gemeente willen blijven in Zwolle. Dat betekent dat we over de toekomst van de PGZ moeten nadenken en keuzes moeten maken.

We horen reacties dat het m.n. gaat om de financiën en minder over het kerkzijn. De kerkgebouwen, de financiën en een organisatie zijn echter nodig, om als kerk te kunnen functioneren. Natuurlijk, het is niet allesbepalend als het gaat om de kern van samen kerkzijn. En toch zijn onze kerkgebouwen voor ons zo waardevol! Een kerk biedt immers meer dan alleen een gebouw of een dienst op zondag. Het is een plek van ontmoeting, bezinning, troost, vreugde en hoop. Maar om dat te behouden is geld nodig en zijn er voldoende ambtsdragers en vrijwilligers nodig. En daar zit nu precies de spanning...

De ingediende plannen van de wijkgemeenten binnen het cluster zijn meegewogen bij de verdere ontwikkeling van de PGZ. Voorstellen om de inkomsten te vergroten zijn doorgerekend en laten zien dat daarmee de structurele tekorten niet worden opgelost. Er is in een cluster al een voorstel gedaan voor een gebouw. In de afgelopen maanden is gebleken dat niet alle informatie bekend was bij het bepalen van die voorkeur. Hier zal opnieuw een afweging moeten worden gemaakt.

Belangrijk uitgangspunt daarbij is de voorwaarde die de Protestantse Kerk Nederland (PKN) hanteert m.b.t. de continuïteitsreserve. Het hanteren van deze financiële ondergrens is nodig om aan onze verplichtingen te kunnen blijven voldoen. De PGZ heeft een Algemene Reserve waaruit de tekorten betaald moeten worden. Hieronder ziet u het verloop van beide reserves.

De algemene reserve van de PGZ komt op basis van de meerjarenraming in 2030 onder de kritische grens van de minimaal aan te houden continuïteitsreserve. Het gevolg is dat de PGZ wordt beperkt in de handelingsbevoegdheid (bijv. bij vertrek geen predikant kunnen beroepen).

Helaas zijn we genoodzaakt om al op korte termijn keuzes te maken. Moeilijke keuzes, die effect hebben op het kerkelijk leven van al onze gemeenteleden. Deze keuzes zijn nodig om het Woord van God te blijven verkondigen binnen de Protestantse Gemeente Zwolle. Daarbij willen we blijven streven naar geografische spreiding van vierplekken, rekening houdend met identiteit en locatie. Zodat gemeenteleden elkaar zoveel mogelijk in de directe omgeving kunnen blijven ontmoeten.

Wat staat ons te wachten?

We zullen maatregelen moeten nemen die ertoe leiden dat de Algemene Reserve van de PGZ én fors stijgt én liefst ook minder snel afneemt. Dit kan alleen door het afstoten van gebouwen. Andere mogelijkheden *zijn er* niet. Dit is ook in lijn met de financiële analyses in 2018.

Verder zijn er een aantal niet financiële factoren die van invloed zijn op het voortbestaan van de PGZ: clusterindeling/spreiding van kerkgebouwen; toenemend gebrek aan ambtsdragers en vrijwilligers en omvang en flexibiliteit van benodigde (kerk)gebouwen. Deze factoren moeten meegewogen worden om de PGZ duurzaam in te kunnen richten.

Door het formuleren van verantwoord PGZ breed beleid, het treffen van effectieve maatregelen en het nemen van goede besluiten kunnen we als PGZ de komende jaren voortbestaan. Hier ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Hoe nu verder?

Op 15 januari jl. zijn alle wijkkerkenraden op de hoogte gebracht van de huidige ontwikkelingen en zij hebben alle informatie gekregen. Daarbij is per cluster aangegeven welke keuze er mogelijk is voor een kerkgebouw en welk effect die keuze in financieel opzicht heeft. Zowel binnen het cluster als ook voor de gehele PGZ. Dat is belangrijk omdat de PKN niet kijkt naar de individuele wijkgemeente, maar naar de financiële huishouding van de PGZ als geheel.

Aan de wijkkerkenraden is gevraagd om een onderbouwde voorkeur aan te geven voor een kerkgebouw binnen het cluster. Daarbij kan een keuze worden gemaakt uit de voorgestelde mogelijkheden. Gezien de urgentie is gevraagd deze keuze voor 1 maart 2025 kenbaar te maken. Uitgangspunt daarbij blijft: 50% van de inkomsten is bestemd voor structureel pastoraat en dat er sprake is van een sluitende begroting.

De AK heeft bij dit proces ondersteuning gevraagd aan 'Kerkvitaal gemeenteadvies en begeleiding' van Jan Boer. Samen met zijn collega Bernhard Vosselman heeft hij het proces van Heilige Huisjes opgezet en begeleid. Zij zijn dus bekend met de situatie en ontwikkelingen van de PGZ. De wijkkerkenraden krijgen van hen begeleiding en ondersteuning bij het proces om tot een keuze te komen.

Op 10 maart 2025 worden de keuzes van de wijkkerkenraden - in aanwezigheid van de adviseurs van Kerkvitaal - in de Algemene Kerkenraad besproken. Op basis van dat gesprek wordt de verdere aanpak van dit proces bepaald. Daarbij zal ook worden bekeken hoe u als gemeente kunt worden geïnformeerd en ook hoe en wanneer u uw mening kenbaar kunt maken over de keuzes. De AK kan pas een definitief besluit nemen als ook uw reactie op hún keuzes daarin is meegewogen.

Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben, dan kunt u in eerste instantie terecht bij uw eigen wijkkerkenraad.

Met vriendelijke groet,

Eduard Metselaar

voorzitter Algemene Kerkenraad

Anneke van der Meulen,

scriba Algemene Kerkenraad